

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ ΕΝΕΡΓΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Cliff Parry - Μαρία Νομικού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ;	4
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE SKILLS - ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ	6
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	8
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΩΝ 6 ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ	9
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΣΑΛΠΑΡΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΧΩΡΑ	10
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	17
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΚΑΘΕ ΨΗΦΟΣ ΜΕΤΡΑ	18
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΖΕΙΤΕ;	20
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΑΡΕ ΘΕΣΗ	22
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6: ΜΕΤΑ ΑΠΟ 15 ΧΡΟΝΙΑ	24
ΦΟΡΜΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	25
ΠΗΓΕΣ	28
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	29

Το παρών εκπαιδευτικό υλικό έχει εγκριθεί ως παιδαγωγικά κατάλληλο για μαθητές Ε΄, ΣΤ΄ Δημοτικού και Γυμνασίου από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ύστερα από εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) (Μαρούσι, 19-05-2014. Αρ. Πρωτοκόλλου: 78091/Γ7)

Οι δεξιότητες ζωής δεν είναι κάτι καινούριο,
είναι ένα σύνολο βασικών δεξιοτήτων που μας καθιστούν ικανούς
να αντεπεξέλθουμε σε ζητήματα και ερωτήματα που αντιμετωπίζουμε καθημερινά.
Στις δεξιότητες αυτές συμπεριλαμβάνονται η εμπιστοσύνη, η αυτοπεποίθηση,
η λήψη αποφάσεων, η ικανότητα να παραμένουμε ασφαλείς και υγιείς.
Τα σχολεία παίζουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση
και διατήρηση της συναισθηματικής και κοινωνικής υγείας των νέων
στο πλαίσιο του ρόλου τους για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης
που βοηθά τους νέους να αποκτήσουν την αυτοπεποίθηση που χρειάζονται
για να εξελιχθούν σε επιτυχημένους ενήλικες.

Για το λόγο αυτό είμαστε χαρούμενοι που συνεργαζόμαστε
με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
για τη ανάπτυξη αυτού του προγράμματος στα ελληνικά σχολεία.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την HSBC
για τη δωρεά της μέσω της οποίας αναγνωρίζεται η σημαντικότητα
των Δεξιοτήτων Ζωής στη μελλοντική απασχολησιμότητα των νέων ανθρώπων.

**Tony Buckby,
Διευθυντής, British Council Greece**

Τί είναι οι δεξιότητες ζωής;

Οι δεξιότητες ζωής είναι ένας όρος που περιγράφει μια σειρά δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω της μάθησης ή/και μέσω της εμπειρίας του καθενός και χρησιμοποιούνται για να βοηθούν άτομα και ομάδες να διαχειρίζονται αποτελεσματικά προβλήματα και ζητήματα της καθημερινότητας. Στην πράξη χρησιμοποιούνται πολλές δεξιότητες ταυτόχρονα. Για παράδειγμα, για τη λήψη αποφάσεων επιστρατεύουμε την κριτική σκέψη, π.χ. «ποιες είναι οι επιλογές μου;», και την εκτίμηση των αξιών μας, π.χ. «τι είναι σημαντικό για μένα;». Τελικά, είναι από τη σχέση των διαφόρων δεξιοτήτων ζωής που προκύπτουν τα αποτελέσματα συμπεριφορών. Για τις ανάγκες αυτού του προγράμματος εστιάζουμε σε δεξιότητες ζωής που σχετίζονται με:

- Τον σεβασμό για τον εαυτό μας και τους άλλους
- Την επικοινωνία
- Τις κοινωνικές δεξιότητες

Γιατί διδάσκουμε τις δεξιότητες ζωής;

Τα δημοκρατικά πολιτεύματα έχουν ανάγκη από ενεργούς, ενημερωμένους και υπεύθυνους πολίτες. Πολίτες που θέλουν και μπορούν να είναι υπεύθυνοι για τους εαυτούς τους και τις κοινωνίες τους και να συνεισφέρουν στις πολιτικές διεργασίες.

Τα δημοκρατικά πολιτεύματα εξαρτώνται από πολίτες που μεταξύ άλλων:

- γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του πολίτη
- ενημερώνονται για το κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι

- ενδιαφέρονται για την ευημερία των άλλων
- εκφράζουν με σαφήνεια τις απόψεις και τα επιχειρήματά τους
- είναι ικανοί να ασκούν επιρροή
- είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας
- δρουν ως υπεύθυνοι πολίτες.

Οι ικανότητες αυτές δεν αναπτύσσονται από μόνες τους, αλλά πρέπει να μαθαίνονται. Ενώ ορισμένες δεξιότητες ζωής μπορούν να αποκτηθούν μέσω της εμπειρίας στο σπίτι ή στο εργασιακό περιβάλλον, αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό για να εφοδιαστούν οι πολίτες με όλα όσα είναι απαραίτητα για τον ενεργό ρόλο που καλούνται να παίξουν στην πολύπλοκη και πολυμορφική κοινωνία του σήμερα.

Για να ασχοληθούν πραγματικά οι πολίτες με τα κοινά απαιτείται μια πιο διεξοδική προσέγγιση στην αγωγή του πολίτη.

Οι δεξιότητες ζωής έχουν θέματα:

- αληθινά: επηρεάζουν στην πραγματικότητα τις ζωές των ανθρώπων
- επίκαιρα
- ορισμένες φορές ευαίσθητα: μπορούν να επηρεάσουν τους ανθρώπους σε προσωπικό επίπεδο, ειδικά όταν έχουν να κάνουν με οικογένεια ή φίλους
- συχνά αμφιλεγόμενα: οι άνθρωποι διαφωνούν ή κρατούν σκληρή στάση απέναντί τους
- εν τέλει ηθικά: σχετίζονται με το τι πιστεύουν οι άνθρωποι ότι είναι σωστό ή λάθος, καλό ή κακό, σημαντικό ή ασήμαντο στην κοινωνία.

Πώς ωφελεί τους νέους η εκπαίδευση στις δεξιότητες ζωής;

- Τους βοηθά να αναπτύσσουν την αυτοπεποίθησή τους και να αντιμετωπίζουν με επιτυχία αλλαγές και προκλήσεις στη ζωή τους, όπως ο εκφοβισμός και οι διακρίσεις
- Τους δίνει φωνή: στο σχολείο, στις κοινότητες και στην κοινωνία
- Τους δίνει τη δυνατότητα να συνεισφέρουν θετικά, καθώς αναπτύσσει την εμπειρία που είναι απαραίτητη για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων και την κατανόηση των υποχρεώσεών τους, ενώ τους προετοιμάζει για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες στη ζωή τους ως ενηλίκων κι εργαζομένων.

Ποια είναι τα βασικά της στοιχεία;

Η εκπαίδευση στις δεξιότητες ζωής περιλαμβάνει ευρύ φάσμα στοιχείων μάθησης:

- Γνώση και κατανόηση: Για θέματα, όπως νόμους και κανόνες, τη δημοκρατική διαδικασία, τα μέσα ενημέρωσης, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, το χρήμα και την οικονομία, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον κόσμο ως μια παγκόσμια κοινότητα, καθώς και για έννοιες όπως η δημοκρατία, η δικαιοσύνη, η ισότητα, η ελευθερία, η εξουσία και το κράτος δικαίου.
- Δεξιότητες και ικανότητες: Κριτική σκέψη, ανάλυση πληροφοριών, έκφραση απόψεων, συμμετοχή σε συζητήσεις και διαλόγους, διαπραγμάτευση, επίλυση διαφορών και συμμετοχή σε συλλογικές δράσεις.

- Αξίες και συμπεριφορές: Σεβασμός για τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, δεκτικότητα, ανοχή, θάρρος για υποστήριξη μιας άποψης και προθυμία να ακούμε, να συνεργαζόμαστε και να υπερασπιζόμαστε άλλους ανθρώπους.

Η πιο αποτελεσματική μορφή μάθησης στην εκπαίδευση για τις δεξιότητες ζωής είναι:

- ενεργός: δίνει έμφαση στη μάθηση μέσω της πράξης
- διαδραστική: χρησιμοποιεί τη συζήτηση και το διάλογο
- σχετική με τα πραγματικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι και η κοινωνία
- κριτική: ενθαρρύνει τους νέους να σκέφτονται μόνοι τους
- συνεργατική: περιλαμβάνει ομαδική εργασία και συνεργατική μάθηση
- συμμετοχική: δίνει τη δυνατότητα στους νέους να συμμετέχουν στη διαδικασία μάθησης.

Το πρόγραμμα LIFE SKILLS - Δεξιότητες Ζωής

Στόχοι του προγράμματος

Μέσα από το πρόγραμμα οι μαθητές θα μπόρουν να αναγνωρίσουν διαφορετικές και αντικρουόμενες απόψεις και να εκφράσουν τη γνώμη τους για το τι είναι δίκαιο και άδικο σε διάφορες καταστάσεις. Θα διαμορφώσουν ερωτήματα με σκοπό την έρευνα ζητημάτων και προβλημάτων και θα αρχίσουν να αξιολογούν τον αντίκτυπό τους στους ανθρώπους και τα κοινωνικά σύνολα. Θα χρησιμοποιήσουν αυτά που θα ανακαλύψουν για να συνεισφέρουν σε συζητήσεις με πληροφορίες. Οι μαθητές θα εκτιμήσουν το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές ομάδες και κοινωνικά σύνολα στην Ελλάδα και τον υπόλοιπο κόσμο και θα χρησιμοποιήσουν αυτή τη συνειδητοποίηση για να εξερευνήσουν τα κοινωνικά σύνολα στα οποία ανήκουν. Θα δουλέψουν μαζί με άλλους μαθητές προκειμένου να καταστρώσουν και να αναλάβουν σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων σε σχέση με την ιδιότητα του πολίτη. Θα αρχίσουν να ξεκαθαρίζουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνία μέσω ατομικών και συλλογικών δράσεων και πώς μπορούν να αλλάξουν αυτά που θέλουν σε κοινωνικά σύνολα και την ευρύτερη κοινωνία.

Ατομική ανάπτυξη

Στόχος είναι οι μαθητές να διδαχθούν:

- να συμμετέχουν ενεργά σε διάφορους τρόπους λήψης αποφάσεων και ψηφοφορίες
- να αξιολογούν το δίκαιο και το άδικο σε διάφορες καταστάσεις, να κατανοούν ότι η δικαιοσύνη είναι απαραίτητη σε μια δημοκρατική κοινωνία και να ερευνούν τον ρόλο του Δικαίου στην τήρηση της τάξης και την επίλυση διαφορών
- να κρίνουν πώς εκτιμάται η δημοκρατία, η δικαιοσύνη, η διαφορετικότητα, η ανοχή, ο σεβασμός και η ελευθερία από ανθρώπους διαφορετικών πεποιθήσεων, υπόβαθρων και παραδόσεων εντός μιας δημοκρατικής κοινωνίας που μεταβάλλεται
- να κατανοούν τον ρόλο των πολιτών σε σχέση με τη λογοδοσία όσων διαθέτουν εξουσία
- να εξερευνούν τις διαφορετικές, εθνικές, τοπικές, εθνοτικές και θρησκευτικές κουλτούρες, ομάδες και κοινωνικά σύνολα (στην Ελλάδα) και τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται μεταξύ τους
- να λαμβάνουν υπόψη τους τις διάφορες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της Ελλάδας, της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου.

Να νοιάζεσαι και να μοιράζεσαι

Επίσης στόχος είναι οι μαθητές διδαχθούν:

- να τους απασχολούν πνευματικά, ηθικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα, χρησιμοποιώντας τη φαντασία για να κατανοούν τις εμπειρίες των άλλων

- να επιλύουν διαφορές εξετάζοντας εναλλακτικές, λαμβάνοντας αποφάσεις και αιτιολογώντας τις επιλογές τους
- τι είναι η δημοκρατία και ποιοι είναι οι βασικοί θεσμοί που τη στηρίζουν σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- να αναγνωρίζουν τον ρόλο των εθελοντικών ομάδων, των ομάδων στις κοινότητες και των ομάδων πίεσης
- να εκτιμούν τις διάφορες εθνικές, τοπικές, θρησκευτικές και εθνοτικές ταυτότητες στην Ελλάδα και την Ευρώπη
- να αμφισβητούν και να συλλογίζονται διαφορετικές ιδέες, απόψεις, παραδοχές, πεποιθήσεις και αξίες,
- να πραγματοποιούν έρευνες για διάφορα ζητήματα και προβλήματα, χρησιμοποιώντας διάφορες πληροφορίες, πηγές και μεθόδους
- να αξιολογούν με κριτική σκέψη διαφορετικές ιδέες και απόψεις, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με τις οποίες δεν συμφωνούν απαραίτητα
- να διαπραγματεύονται, να αποφασίζουν και να κάνουν ενέργειες προκειμένου να επηρεάζουν άλλους
- να αξιολογούν με κριτική σκέψη τις επιπτώσεις των πράξεών τους στα κοινωνικά σύνολα και τον κόσμο.

Ευκαιρίες για διαθεματική προσέγγιση με τα παρακάτω μαθήματα

- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Οικογένεια και κοινωνία
- Βιολογικές διεργασίες και ζωντανό οργανισμό
- Υγεία και ασφάλεια
- Γεωγραφία και περιβάλλον
- Ο ρόλος του αθλητισμού
- Ιστορία

- Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών
- Επιστήμη
- Αρχές οικονομικής θεωρίας
- Δημοκρατία
- Λογοτεχνία

Σύνδεση με γλωσσικές δεξιότητες

Επιθυμούμε επίσης οι μαθητές:

- να απαντούν σε πιο πολύπλοκες ερωτήσεις
- να εξηγούν απλές επιλογές με δομημένη αιτιολόγηση
- να διαπραγματεύονται τη σειρά με την οποία θα μιλούν
- να ακούν ενεργά και να αμφισβητούν τη συνεισφορά των άλλων
- να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές και να αξιολογούν
- να κατανοούν τη συνεισφορά των άλλων και ως αποτέλεσμα να συνεισφέρουν με τη σειρά τους
- να εξετάζουν κείμενα για να εντοπίζουν πληροφορίες
- να εξάγουν την κεντρική ιδέα και τη γενική εντύπωσή τους
- να εξάγουν συγκεκριμένες πληροφορίες μέσω προσεκτικής ανάγνωσης.

Το πρόγραμμα στην πράξη

Το πρόγραμμα Life Skills – Δεξιότητες Ζωής του British Council περιλαμβάνει:

- 6 διδακτικές ώρες από εκπαιδευτή του προγράμματος
- ενημερωτική συνάντηση εκπαιδευτικών για την εξοικείωσή τους με το πρόγραμμα και τη μεθοδολογία
- στήριξη του εκπαιδευτικού για περαιτέρω δράσεις και συνέχεια του προγράμματος
- εγχειρίδιο για εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς με προτεινόμενες δραστηριότητες

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καταλυτικός για την επιτυχία του προγράμματος. Οι Δεξιότητες Ζωής δεν μπορούν να αναπτυχθούν μέσα σε μερικές διδακτικές ώρες. Είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία που τροφοδοτείται καθημερινά από διάφορες δραστηριότητες και ερεθίσματα. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες είτε γίνονται από εκπαιδευτή είτε από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό πρέπει να ακολουθούνται από συζήτηση και σύνδεση με τα υπόλοιπα μαθήματα και την καθημερινότητα των μαθητών στο σχολικό περιβάλλον.

Υποστηρικτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό υπάρχει άφθονο. Στο τέλος του εγχειριδίου παρατίθεται κατάλογος πηγών που μπορούν να δώσουν περισσότερες ιδέες. Ο εκπαιδευτικός είναι ο μόνος ικανός να κρίνει ποια δραστηριότητα ταιριάζει στην τάξη του και ποιες πρέπει να είναι οι προτεραιότητες και οι αντικειμενικοί μαθησιακοί στόχοι. Θα πρέπει λοιπόν να μοιράζεται τη γνώμη του με τον εκπαιδευτή που θα συνεργαστεί και να τροποποιεί

τις δραστηριότητες βάσει των αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων των μαθητών του, όταν υλοποιεί δράσεις μόνος του.

Απολογισμός

Ο απολογισμός είναι το πιο σημαντικό στάδιο κάθε δραστηριότητας ή δράσης με την ομάδα μας. Προτείνεται ο απολογισμός να πραγματοποιείται πρώτα σε συνεργασία με τους μαθητές. Κάθε προτεινόμενη δραστηριότητα συμπεριλαμβάνει και μια σειρά ερωτήσεων προς συζήτηση με τους μαθητές. Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε τη νέα γνώση να αναθεωρήσουμε τη δραστηριότητα, να εκφράσουμε και να γενικεύσουμε τις κύριες ιδέες μας και ενδεχομένως να καθορίσουμε τα επόμενα βήματα της ομάδας. Ο απολογισμός βοηθά τους μαθητές να ακολουθούν συνειδητά τη ροή του προγράμματός μας και να αφοσιώνονται σε κάθε στάδιο και δράση.

Ταυτόχρονα, ο εκπαιδευτικός/ παιδαγωγός οφείλει να κάνει και τον δικό του απολογισμό είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με τους άλλους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς ή τον διευθυντή. Ένα κύριο ερώτημα προς απάντηση μπορεί να είναι «Ποια αλλαγή έχει επιφέρει ή θα επιφέρει το πρόγραμμά μας σε προσωπικό επίπεδο, επίπεδο σχολείου ή και κοινότητας;» Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα μπορεί να κατευθύνει την ομάδα προς το σωστό πλαίσιο και προς το επιθυμητό αποτέλεσμα. Η υλοποίηση ενός προγράμματος αποτελεί πάντα και μια ευκαιρία για την προσωπική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού/παιδαγωγού.

Στο British Council δίνουμε μεγάλη σημασία στην αξιολόγηση των προγραμμάτων μας. Στο τέλος του εγχειριδίου παραθέτουμε μία φόρμα αξιολόγησης για τον μαθητή και μία για τον εκπαιδευτικό, τις οποίες δίνουμε προς συμπλήρωση στους μαθητές και εκπαιδευτικούς που παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα.

Επισκόπηση του προγράμματος των 6 συναντήσεων

Δραστηριότητα	1	2	3	4	5	6
Τίτλος	Σαλπάροντας για μια νέα χώρα	Δικαιώματα και υποχρεώσεις	Κάθε ψήφος μετρά	Με ποιον θα θέλατε να ζείτε	Πάρε θέση	Μετά από 15 χρόνια
Στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> • να απαντούν σε πιο πολύπλοκες ερωτήσεις • να εξηγούν απλές επιλογές με δομημένη αιτιολόγηση • να διαπραγματεύονται τη σειρά με την οποία θα μιλούν • να ακούν ενεργά και να αμφισβητούν τη συνεισφορά των άλλων • να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές και να αξιολογούν <ul style="list-style-type: none"> • να κατανοούν τη συνεισφορά των άλλων και ως αποτέλεσμα να συνεισφέρουν με τη σειρά τους • να εξετάζουν κείμενα για να εντοπίζουν πληροφορίες • να εξάγουν την κεντρική ιδέα και τη γενική εντύπωσή τους • να εξάγουν συγκεκριμένες πληροφορίες μέσω προσεκτικής ανάγνωσης. 					
Τελικό υλικό/στάδιο Οι μαθητές θα παράγουν/πάρουν μέρος σε:	Πυραμίδα ιεράρχησης αναγκών	Κοινωνικό συμβόλαιο	Ψηφοφορία	Συζήτηση για τα στερεότυπα	Debate	Αφίσα
Αποτέλεσμα Οι μαθητές:	<ul style="list-style-type: none"> • θα ψάξουν για διαφορετικές λύσεις, θα πάρουν αποφάσεις, θα δικαιολογήσουν τις επιλογές τους. • θα αξιολογήσουν κριτικά διαφορετικές ιδέες και απόψεις με τις οποίες είτε συμφωνούν είτε διαφωνούν. • θα διαπραγματευτούν, θα αποφασίσουν και θα δραστηριοποιηθούν για να επηρεάσουν και άλλους. 	<ul style="list-style-type: none"> •θα ανακαλύψουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους μέσα από τις ίδιες τις ανάγκες για ευτυχισμένη ζωή. •θα νιώσουν προσωπική ευθύνη απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα και θα δεσμευτούν για τη διαφύλαξη και τη διεκδίκησή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> •θα συμμετάσχουν ενεργά σε διαφορετικές μορφές λήψης αποφάσεων και σε ψηφοφορία. •θα συζητήσουν τι είναι δίκαιο και τι άδικο κάτω από διαφορετικές συνθήκες κατανοώντας ότι η δικαιοσύνη είναι θεμελιώδης σε μία δημοκρατική κοινωνία. • θα κατανοήσουν τον ρόλο τους στην κοινωνία. 	<ul style="list-style-type: none"> •θα συζητήσουν τα στερεότυπα που έχει ο καθένας μέσα του •θα συζητήσουν την έννοια της διαφορετικότητας και της στάσης μας σε αυτή. 	<ul style="list-style-type: none"> • θα αξιολογήσουν κριτικά διαφορετικές ιδέες και απόψεις με τις οποίες είτε συμφωνούν είτε διαφωνούν. • θα διαπραγματευτούν,θα αποφασίσουν και θα δραστηριοποιηθούν για να επηρεάσουν και άλλους. • θα αξιολογήσουν κριτικά τον αντίκτυπο των δράσεών τους στην κοινωνία αλλά και ευρύτερα στον κόσμο. 	<ul style="list-style-type: none"> •θα αναστοχαστούν όλα όσα συζητήσαν και έμαθαν στις προηγούμενες ενότητες. •θα φανταστούν τον εαυτό τους μέσα στην κοινωνία ως ενήλικες. •θα κατανοήσουν τον ρόλο τους ως ενεργοί πολίτες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

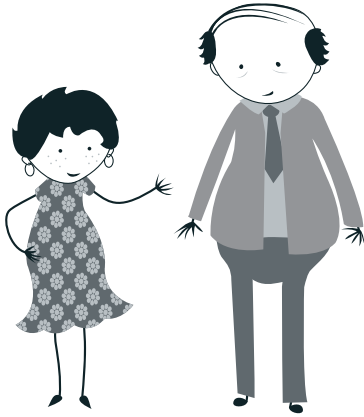
Σαλπάροντας για μια νέα χώρα Από το εγχειρίδιο Compasito του Συμβουλίου της Ευρώπης

Παραδοτέο υλικό	Οι μαθητές θα δημιουργήσουν μία πυραμίδα ιεράρχησης των αναγκών.
Αποτελέσματα δραστηριότητας	Οι μαθητές: <ul style="list-style-type: none"> • θα ψάξουν για διαφορετικές λύσεις, θα πάρουν αποφάσεις, θα δικαιολογήσουν τις επιλογές τους. • θα αξιολογήσουν κριτικά διαφορετικές ιδέες και απόψεις με τις οποίες είτε συμφωνούν είτε διαφωνούν. • θα διαπραγματευτούν, θα αποφασίσουν και θα δραστηριοποιηθούν για να επηρεάσουν και άλλους.
Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • Εκτυπώνουμε τις 30 κάρτες στο τέλος της δραστηριότητας τόσες φορές όσες και οι μικρές ομάδες που θα φτιάξουμε. • χαρτόνι, ψαλίδι, κόλλα • Χαλαρή μουσική
Διαδικασία	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Ζητάμε από τους μαθητές να φανταστούν πως ετοιμάζονται να σαλπάρουν για μια νέα ήπειρο. Εκεί δεν ζουν τώρα άνθρωποι, γι' αυτό όταν φτάσουν, θα είναι υπεύθυνοι για την ίδρυση μιας νέας χώρας.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζουμε τους μαθητές σε μικρές ομάδες και δίνουμε στην κάθε ομάδα έναν φάκελο με όλες τις κάρτες των Θέλω και Αναγκών, εξηγώντας πως αυτά είναι τα πράγματα που πακετάρουν για να πάρουν μαζί τους για μια ζωή στη νέα χώρα. Ζητάμε από την κάθε ομάδα να ανοίξει το φάκελο, να μοιραστούν και να μελετήσουν τις κάρτες.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Εξηγούμε πως το καράβι σαλπάρει τώρα και ξεκινάμε μια αφήγηση όπως: Στην αρχή το ταξίδι είναι πολύ ευχάριστο. Ο ήλιος λάμπει και η θάλασσα είναι γαλήνια. Ωστόσο, μια μεγάλη καταιγίδα εμφανίζεται ξαφνικά και το καράβι κουνιέται επικίνδυνα. Επομένως, από στιγμή σε στιγμή θα βυθιστεί! Πρέπει να πετάξουμε πέντε από τις κάρτες σας στη θάλασσα για να συνεχίσει να επιπλέει το καράβι. Ζητάμε από την κάθε ομάδα να αποφασίσει τι θα ρίξει στη θάλασσα. Εξηγούμε πως δεν θα μπορέσουν να πάρουν πίσω αυτά τα πράγματα αργότερα. Μαζεύουμε τις κάρτες που έχουν «πεταχτεί στη θάλασσα» και τις τοποθετούμε τις μαζεμένες σε μια στοίβα.
4	Συνεχίζουμε την αφήγηση: Επιτέλους η καταιγίδα κόπασε. Όλοι είναι ανακουφισμένοι. Ωστόσο, μια μετεωρολογική πρόβλεψη αναφέρει πως ένας τυφώνας Κατηγορίας 5 κατευθύνεται προς το καράβι. Για να επιβιώσετε από τον τυφώνα, πρέπει να πετάξετε στη θάλασσα πέντε ακόμη κάρτες! Να θυμάστε: μην πετάξετε αυτά που πιθανότατα θα χρειαστείτε για να επιβιώσετε στη νέα σας χώρα. Όπως και πριν, συλλέγουμε τις κάρτες και τις τοποθετούμε τις σε μια ξεχωριστή στοίβα.

5	<p>Συνεχίζουμε την αφήγηση: Παρά τρίχα τη γλιτώσαμε! Τώρα όμως έχουμε φτάσει σχεδόν στη νέα ήπειρο. Όλοι είναι πολύ ενθουσιασμένοι. Όμως, τη στιγμή που βλέπουμε γη στον ορίζοντα, μια τεράστια φάλαινα χτυπά το καράβι, δημιουργώντας μια τρύπα στο πλευρό. Πρέπει να κάνετε το καράβι ακόμη πιο ελαφρύ! Πετάξτε ακόμη τέσσερις κάρτες. Συλλέξτε και τοποθετήστε αυτές τις κάρτες σε μια στοίβα.</p>
6	<p>Ανακοινώνουμε πως επιτέλους έφτασαν στη νέα ήπειρο ασφαλείς και έτοιμοι να χτίσουν μια νέα χώρα. Ζητάμε από την κάθε ομάδα να κολλήσει τις κάρτες που έμειναν σε μια κόλλα χαρτί για να θυμούνται όλοι τι φέρνουν στη νέα ήπειρο. Έχετε όλα όσα χρειάζεστε για να επιβιώσετε; Για να μεγαλώσετε και να αναπτυχθείτε σωστά;</p>
7	<p>Απολογισμός και αξιολόγηση:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κάνουμε απολογισμό της δραστηριότητας θέτοντας ερωτήσεις όπως:<ol style="list-style-type: none"> α. Τι σας άρεσε σε αυτή τη δραστηριότητα; β. Πώς αποφασίσατε τι είναι αυτό που δεν χρειάζεστε; Τι ήταν απαραίτητο; γ. Ήταν δύσκολη η λήψη κάποιων αποφάσεων; Ποιων; δ. Υπήρξαν οποιεσδήποτε διαφωνίες στην ομάδα ως προς το τι να κρατήσετε και τι να πετάξετε στη θάλασσα; Πώς επιλύσατε αυτές τις διαφωνίες; ε. Έχουν όλοι οι άνθρωποι τις ίδιες ανάγκες; Ποιοι μπορεί να έχουν διαφορετικές ανάγκες; ζ. Τι πιστεύετε για τις τελικές σας επιλογές; Θα μπορούσατε να επιβιώσετε σε αυτή την ξένη χώρα; Θα μπορούσατε να μεγαλώσετε και να αναπτυχθείτε σωστά; η. Πώς αποφάσισε η ομάδα τι θα ρίξει στη θάλασσα; θ. Μήπως σας ξάφνιασε το τελικό αποτέλεσμα; ι. Αν έπρεπε να επαναλάβετε αυτή τη δραστηριότητα για δεύτερη φορά, θα πετούσατε διαφορετικά πράγματα; 2. Τονίζουμε πως τα ανθρώπινα δικαιώματα βασίζονται στις ανθρώπινες ανάγκες: τα πράγματα που χρειάζεται ο κάθε άνθρωπος για να επιβιώσει, να μεγαλώσει και να αναπτυχθεί σωστά και να ζήσει μια ζωή με αξιοπρέπεια. <p>Θέτουμε ερωτήσεις όπως:</p> <ol style="list-style-type: none"> α. Είχατε ό,τι χρειάζεστε για να επιβιώσετε; β. Είχατε ό,τι χρειάζεστε για να μεγαλώσετε και να αναπτυχθείτε; γ. Ποια πράγματα θέλατε να έχετε, όμως αποφασίσατε πως δεν είναι απαραίτητα;
8	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφίζουμε μια πυραμίδα. • Ζητάμε από τους μαθητές να τοποθετήσουν τις κάρτες στην πυραμίδα βάζοντας τις πιο σημαντικές στη βάση της και τις λιγότερο σημαντικές στην κορυφή.

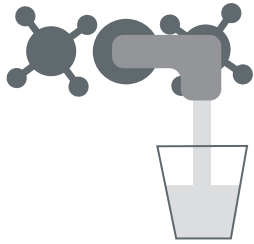
ΦΥΛΛΑΔΙΟ: ΚΑΡΤΕΣ ΘΕΛΩ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

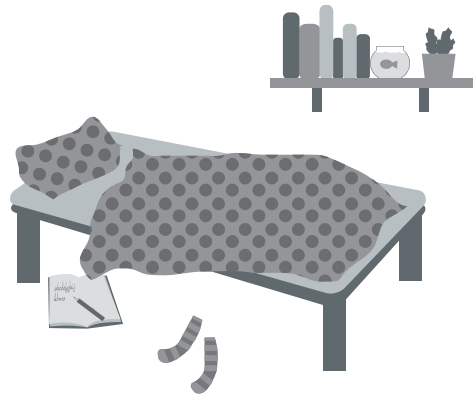
Ευκαιρίες για να μοιραστώ με άλλους τη γνώμη μου

Λεφτά για να ξοδέψω όπως μου αρέσει

Καθαρό νερό

Δικό μου υπνοδωμάτιο

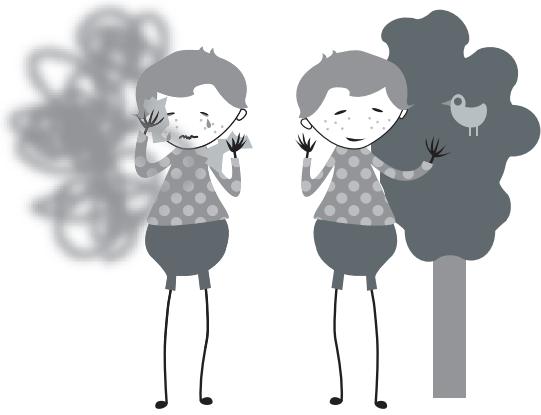
Ηλεκτρονικό υπολογιστή και πρόσβαση στο διαδίκτυο

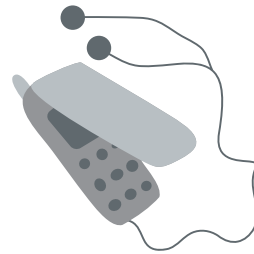
Δίκαιη μεταχείριση και απουσία διακρίσεων

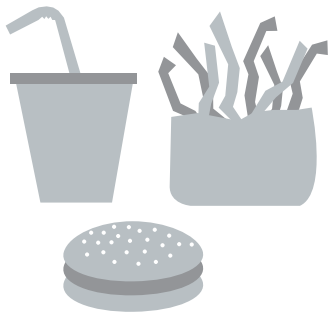
ΦΥΛΛΑΔΙΟ: ΚΑΡΤΕΣ ΘΕΛΩ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

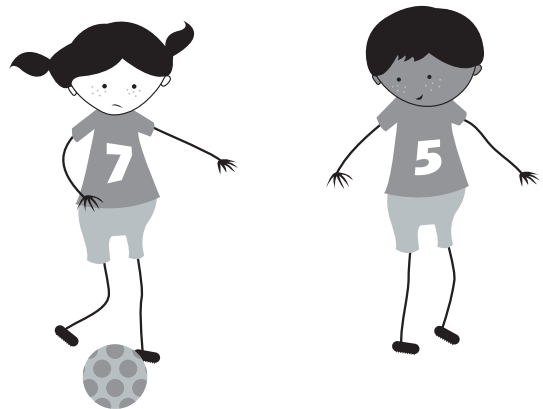
Καθαρό περιβάλλον

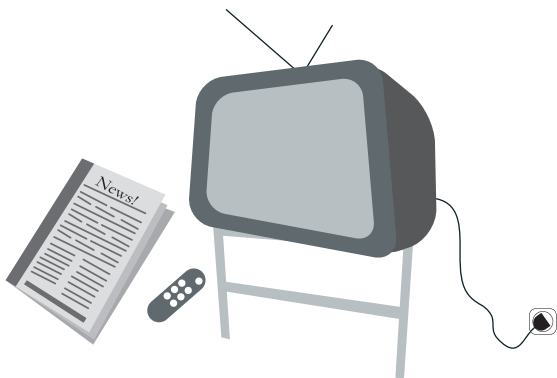
Κινητό τηλέφωνο

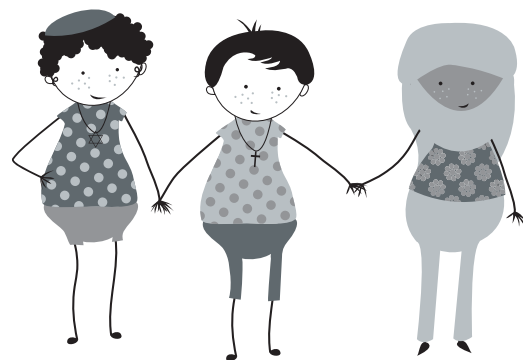
Αναψυκτικά και μπιφτέκι

Ευκαιρίες για ξεκούραση και παιχνίδι

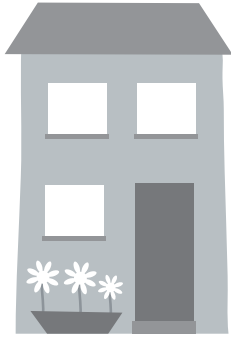

Τηλεόραση και εφημερίδα

Ευκαιρίες για άσκηση της θρησκείας

ΦΥΛΛΑΔΙΟ: ΚΑΡΤΕΣ ΘΕΛΩ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

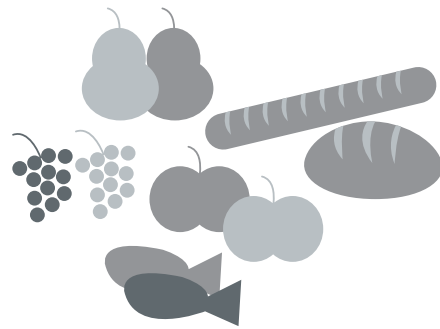
Άνετο σπίτι

Ρούχα της μόδας

Διακοπές στην παραλία

Θρεπτικό φαγητό

Προστασία από κακομεταχείριση

Εκπαίδευση

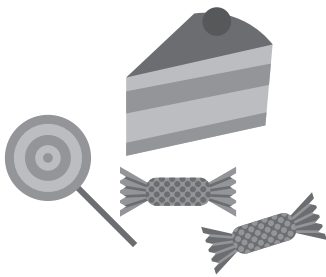
ΦΥΛΛΑΔΙΟ: ΚΑΡΤΕΣ ΘΕΛΩ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

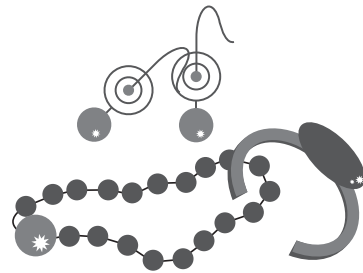
Γιατροί

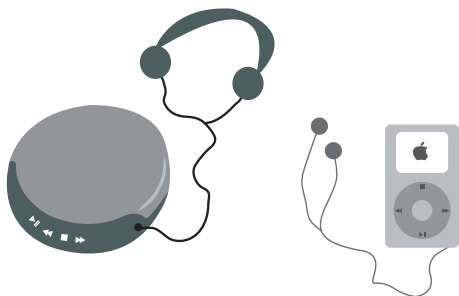
Ποδήλατο

Γλυκά

Κοσμήματα

Μp3 player ή discman

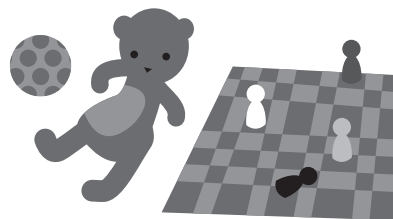

Ζεστά ρούχα

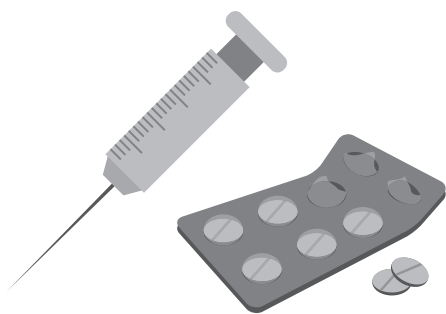
ΦΥΛΛΑΔΙΟ: ΚΑΡΤΕΣ ΘΕΛΩ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

Γονείς

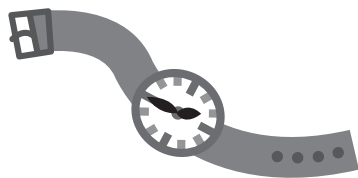
Παιχνίδια

Φάρμακα και εμβόλια

Δημοκρατικές εκλογές και κανόνες

Ρολόι

Ευκαιρίες για άσκηση της κουλτούρας
και της γλώσσας μου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Δικαιώματα και υποχρεώσεις	
Παραδοτέο υλικό	Οι μαθητές θα δημιουργήσουν ένα κοινωνικό συμβόλαιο.
	Αποτελέσματα δραστηριότητας Οι μαθητές: <ul style="list-style-type: none"> • θα ανακαλύψουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους μέσα από τις ίδιες τις ανάγκες για ευτυχισμένη ζωή. • θα νιώσουν προσωπική ευθύνη απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα και θα δεσμευτούν για τη διαφύλαξη και τη διεκδίκησή τους.
Υλικά	1. Ένα χαρτόνι κομμένο σε σχήμα δέντρου 2. Πολύχρωμο χαρτί κομμένο σε σχήματα φρούτων και ριζών δέντρου.
Διαδικασία	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφίζουμε στον πίνακα το σώμα ενός ανθρώπου.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Ζητάμε από τους μαθητές να μας πουν τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες που θα πρέπει να έχει ένας άνθρωπος για να είναι ολοκληρωμένος και ευτυχισμένος. Σημειώνουμε τις λέξεις ή τις ζωγραφίζουμε πάνω στο σώμα του ανθρώπου ή κοντά σε αυτό. (πχ. κοντά στο κεφάλι η εκπαίδευση, κοντά στην καρδιά τα συναισθήματα, κοντά στο στόμα το φαγητό και το νερό).
3	<ul style="list-style-type: none"> • Συζητάμε με τους μαθητές ποια χαρακτηριστικά και ποιες ιδιότητες χρειαζόμαστε για να επιβιώσουμε, ποια για να αναπτυχθούμε σαν προσωπικότητες και ποια για να κάνουμε τη ζωή μας καλύτερη.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφίζουμε σε ένα χαρτόνι ένα δέντρο και το κολλάμε στον τοίχο. Δίνουμε στους μαθητές χαρτιά σε σχήμα φύλλου ή φρούτου και τους ζητάμε να γράψουν πάνω τα ανθρώπινα δικαιώματα που προκύπτουν από τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες του ανθρώπου που έχουμε ζωγραφίσει. Όταν τα γράψουμε όλα, κοιτάμε εάν υπάρχει κάποιο δικαίωμα που έχουμε παραλείψει.
5	<ul style="list-style-type: none"> • Στη συνέχεια εξηγούμε ότι για να διαφυλάξουμε τα δικαιώματά μας θα πρέπει ο καθένας από εμάς να εκπληρώνει κάποιες υποχρεώσεις. Δίνουμε στους μαθητές χαρτιά κομμένα σαν ρίζες και τους ζητάμε να γράψουν τις υποχρεώσεις που θα πρέπει να έχει ο καθένας από εμάς.
6	<ul style="list-style-type: none"> • Όταν το δέντρο μας είναι έτοιμο, ρωτάμε την ομάδα εάν είναι ικανοποιημένη και συμφωνεί με το αποτέλεσμα. Εάν ναι, ζητάμε από τον κάθε μαθητή να βάλει την υπογραφή του πάνω στο δέντρο δείχνοντας με τον τρόπο αυτό ότι δεσμεύεται να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, να τα διεκδικεί και να αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

Κάθε ψήφος μετρά	
Τελική δράση	Οι μαθητές παίρνουν μέρος και οργανώνουν μια ψηφοφορία.
Αποτελέσματα δραστηριότητας	<p>Οι μαθητές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα συμμετάσχουν ενεργά σε διαφορετικές μορφές λήψης αποφάσεων και σε ψηφοφορία. • Θα συζητήσουν τι είναι δίκαιο και τι άδικο κάτω από διαφορετικές συνθήκες κατανοώντας ότι η δικαιοσύνη είναι θεμελιώδης σε μια δημοκρατική κοινωνία. • Θα κατανοήσουν τον ρόλο τους στην κοινωνία.
Υλικά	Εκτυπώνουμε τις κάρτες ρόλων.
Διαδικασία	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Εξηγούμε πως σε αυτή τη δραστηριότητα θα χρησιμοποιήσουμε δημοκρατικές μεθόδους λήψης αποφάσεων. Διαβάζουμε στους μαθητές την παρακάτω υπόθεση: <p>Μια ομάδα πολιτών έχει αποστείλει ένα γράμμα στο Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης σας αναφέροντας ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση έχει αυξηθεί πολύ τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα η ζωή στην πόλη να έχει γίνει αβίωτη. Ζητούν λοιπόν να ψηφιστούν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Ο Δήμαρχος καλεί σε δημόσια διαβούλευση τους εκπροσώπους των πολιτών που παραπονέθηκαν, εκπροσώπους των πολιτών που χρησιμοποιούν οχήματα στο κέντρο της πόλης και δεν συμφωνούν με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που προτείνει η πρώτη ομάδα καθώς και εκπροσώπους περιβαλλοντικών οργανώσεων. Στη δημόσια διαβούλευση, η κάθε ομάδα έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει τα επιχειρήματά της καθώς και τις προτεινόμενες ρυθμίσεις οι οποίες στη συνέχεια θα τεθούν σε ψηφοφορία.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζουμε τους μαθητές σε 4 ομάδες. Δίνουμε στην κάθε ομάδα μία κάρτα ρόλου και τους ζητάμε να τη διαβάσουν προσεκτικά και να ετοιμάσουν μια παρουσίαση των επιχειρημάτων και των προτεινόμενων ρυθμίσεων η οποία δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 3 λεπτά.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Στη συνέχεια, η ομάδα του Δημοτικού Συμβουλίου καλείται να ξεκινήσει τη διαδικασία. Στηρίζουμε την οργάνωση του debate και της ψηφοφορίας αλλά αφήνουμε τους μαθητές να πάρουν πρωτοβουλίες και να έχουν τον συντονισμό.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Μόλις τελειώσει το debate και η ψηφοφορία καλούμε την ομάδα να συζητήσει τα παρακάτω ερωτήματα: <ol style="list-style-type: none"> α) Πιστεύετε πως η ψηφοφορία κατά την προσομοίωση ήταν δίκαιη και δημοκρατική; β) Αναγνωρίσατε μήπως καταστάσεις από την πραγματική ζωή κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας; γ) Πώς λαμβάνονται συνήθως αποφάσεις αυτής της φύσης; Τα παιδιά έχουν δικαίωμα έκφρασης γνώμης ή επιλογής; δ) Οι αποφάσεις στην ομάδα σας συνήθως λαμβάνονταν δημοκρατικά; Γιατί, ή γιατί όχι;

Κάρτες Ρόλων

Δημοτικό Συμβούλιο:

Είστε οι διοργανωτές της δημόσιας διαβούλευσης.

- Οργανώνετε τον χώρο διεξαγωγής της δημόσιας διαβούλευσης
- Ορίζετε τη σειρά και τον χρόνο των ομιλητών
- Κρατάτε σημειώσεις από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις οι οποίες θα ψηφιστούν στη συνέχεια.
Θυμηθείτε ότι ψηφίζετε ρυθμίσεις και όχι ομάδες ή ομιλητές!
- Προσπαθήστε να ομαδοποιήσετε τις ρυθμίσεις ώστε να μην υπάρχει επαναληψιμότητα.
- Σκεφτείτε και εσείς προτεινόμενες ρυθμίσεις καθώς έχετε και εσείς δικαίωμα να πείτε τη γνώμη σας και να ψηφίσετε ως πολίτες της πόλης.
- Θυμηθείτε! Όλοι έχουν δικαίωμα ψήφου!
- Μην ξεχνάτε ότι ως Δημοτικό Συμβούλιο θέλετε μεν να ικανοποιήσετε την πλειοψηφία αλλά δέχεστε και πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία βάσει των ευρωπαϊκών κανονισμών ζητά τη μείωση των ρύπων σε όλες τις πόλεις της Ευρώπης

Συμπληρώνετε τα δικά σας επιχειρήματα αλλά και τις ρυθμίσεις που προτείνετε:

Εκπρόσωποι πολιτών - Οδηγοί οχημάτων:

- Η κυκλοφορία στην πόλη είναι δύσκολη με τα πόδια.
- Οι δημόσιες συγκοινωνίες δεν εξυπηρετούν
- Πληρώνουμε φόρους άρα μπορούμε να χρησιμοποιούμε την πόλη χωρίς περιορισμούς

Συμπληρώνετε τα δικά σας επιχειρήματα αλλά και τις ρυθμίσεις που προτείνετε:

Εκπρόσωποι πολιτών:

- Τα προβλήματα υγείας που εμφανίζονται σε εσάς και τα παιδιά σας λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι πολλά.
- Η ζωή στην πόλη έχει γίνει αφόρητη. Η κίνηση πολλή. Παντού βλέπεις αυτοκίνητα. Τα παρκαρισμένα οχήματα κλείνουν τα πεζοδρόμια.
- Οι κόρνες και η ηχορύπανση των αυτοκινήτων σας ενοχλούν.

Συμπληρώνετε τα δικά σας επιχειρήματα αλλά και τις ρυθμίσεις που προτείνετε:

Εκπρόσωποι περιβαλλοντικών οργανώσεων :

- Η ζωή στην πόλη έχει γίνει αβίωτη.
- Το νέφος δημιουργεί αναπνευστικά προβλήματα.
- Η χρήση του αυτοκινήτου αυξάνει τη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Συμπληρώνετε τα δικά σας επιχειρήματα αλλά και τις ρυθμίσεις που προτείνετε:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

Με ποιον θα θέλατε να ζείτε;

Υλικά	Εκτυπώνουμε τη λίστα των ενοικιαστών (μία για κάθε μαθητή)
1	<ul style="list-style-type: none"> • Διηγούμαστε την ιστορία της οικογένειας Μίλερ: «Σε ένα πολύ μεγάλο σπίτι ζουν ο κύριος και η κυρία Μίλερ μαζί με τον 20χρονο γιο τους Ντέιβιντ. Η οικογένεια ζει αρκετά ευτυχισμένη σ' αυτό το σπίτι. Ο κ. και η κ. Μίλερ παίρνουν σύνταξη και αποφασίζουν να μετακομίσουν στην εξοχή. Ο Ντέιβιντ μένει μόνος στο σπίτι της οικογένειάς του και ζει μια ικανοποιητική εργένικη ζωή μέχρι που μια μέρα χάνει τη δουλειά του. Ο Ντέιβιντ δεν έχει πια τη δυνατότητα να ζει μόνος στο μεγάλο σπίτι. Με τα τελευταία του χρήματα αποφασίζει να το χωρίσει σε 6 διαμερίσματα και να βάλει αγγελία "ενοικιάζεται" στην εφημερίδα». Τώρα φανταστείτε πως είστε ο Ντέιβιντ και πρέπει να επιλέξετε πέντε ενοικιαστές από τη λίστα ανθρώπων που απάντησαν στην αγγελία σας, έτσι ώστε να μπορέσετε να κρατήσετε το σπίτι.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Ζητάμε από τον κάθε μαθητή να διαλέξει 5 ενοικιαστές από τη λίστα
3	<ul style="list-style-type: none"> • Σε ομάδες των 5 ή 6 ατόμων ζητάμε να διαλέξουν 5 ενοικιαστές για τους οποίους συμφωνεί ολόκληρη η ομάδα
4	<ul style="list-style-type: none"> • Συζητάμε με την ομάδα τα παρακάτω: • Κατέληξε η ομάδα σε 5 κοινούς ενοικιαστές; Ναι/Όχι; Γιατί (όχι); • Πώς δούλεψε συλλογικά η ομάδα για να βρει αυτούς τους 5 κοινούς ενοικιαστές; Τι ήταν δύσκολο, τι ήταν εύκολο; • Συζητάμε τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν αυτά τα άτομα. • Συζητάμε για τις πιθανές προκαταλήψεις που έχει ο καθένας μας. Εξηγούμε ότι το να μην έχουμε προκαταλήψεις είναι σχεδόν αδύνατο, το πιο σημαντικό είναι να καταλάβουμε ότι αυτές είναι προκαταλήψεις και ότι οι συζητήσεις για τις διαφορές και η καλύτερη γνωριμία των άλλων μπορεί να αλλάξει τις απόψεις.
5	<p>Λίστα ενοικιαστών (για μεγαλύτερες ηλικίες)</p> <p>Με ποιους θα μοιραζόσασταν το ίδιο σπίτι;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ανύπαντρη μητέρα με 3χρονο παιδί, ο πατέρας του οποίου είναι Τυνήσιος. Επισκέπτεται περιστασιακά τον γιο του και κάποιες φορές φέρνει και μερικούς φίλους. 2. Οικογένεια Πακιστανών μεταναστών εργατών με 5 παιδιά, ηλικίας από 1 έως 12 ετών. Ο πατέρας εργάζεται σε χαλυβουργία, η μητέρα θα αναλάμβανε τη θέση του θυρωρού. 3. Οικογένεια με 17χρονη κόρη η οποία είναι στην Γ' Λυκείου. Ο πατέρας είναι λογιστής σε τράπεζα, η μητέρα είναι δασκάλα. 4. Ανύπαντρη 70χρονη κυρία η οποία ζει με την κατώτατη σύνταξη. 5. Ομάδα 7 Ιρακινών προσφύγων που δουλεύουν όλοι στην κουζίνα ενός μεγάλου εστιατορίου. 6. Παρέα 5 νέων οι οποίοι ζουν εναλλακτικά, ανακυκλώνουν, και καταναλώνουν μόνο όσα χρειάζονται για να επιβιώσουν. 7. Τρεις Παλαιστίνιοι φοιτητές οι οποίοι είναι ενεργοί πολιτικά. Διαδηλώνουν για τα δικαιώματά τους συχνά.

8. Οικογένεια τσιγγάνων με 5 μέλη. Ο πατέρας εργάζεται περιστασιακά και παραμένει άνεργος στο ενδιαμέσο. Η οικογένεια είναι μέρος μιας ευρύτερης οικογένειας η οποία έχει ισχυρούς δεσμούς και τους αρέσει να κάνουν γλέντια.
9. Ζευγάρι Αμερικανών δίχως παιδιά. Ο σύζυγος εργάζεται στη Διεθνή Αρχή Ατομικής Ενέργειας, η σύζυγος φροντίζει το νοικοκυριό και 3 κανίς.
10. Δύο καλλιτέχνες γύρω στα 40 οι οποίοι ζουν αντισυμβατικά και έχουν πολλούς καλλιτέχνες φίλους.
11. Κοπέλα η οποία μελετά πιάνο και τραγουδά στο ωδείο, η οποία πρέπει να εξασκείται τακτικά τα απογεύματα.
12. Μαύρος Αμερικανός με την Αυστριακή σύντροφό του. Προσπαθεί να βγάλει άδεια εργασίας ως μηχανικός.
13. Θρησκευόμενη οικογένεια μουσουλμάνων η οποία ζει ακολουθώντας αυστηρά το Κοράνι. Η μητέρα βγαίνει απ' το σπίτι μόνο καλυμμένη με μαντίλα.
14. Νεαρός σε αναπηρική πολυθρόνα ο οποίος ζει με την 76χρονη μητέρα του.
15. Τυφλό κορίτσι που ζει μαζί με το σκύλο του.

Λίστα ενοικιαστών (για μικρότερες ηλικίες)

Με ποιους θα μοιραζόσασταν το ίδιο σπίτι;

1. Ανύπαντρη μητέρα με 3χρονο παιδί.
2. Οικογένεια Πακιστανών μεταναστών εργατών με 5 παιδιά, ηλικίας από 1 έως 12 ετών. Ο πατέρας εργάζεται σε εργοστάσιο, η μητέρα θα αναλάμβανε τη θέση του θυρωρού.
3. Οικογένεια με 17χρονη κόρη η οποία είναι στην Γ' Λυκείου. Ο πατέρας είναι λογιστής σε τράπεζα, η μητέρα είναι δασκάλα.
4. Ανύπαντρη 70χρονη κυρία η οποία ζει με την πιο χαμηλή σύνταξη.
5. Ομάδα 7 Ιρακινών προσφύγων που δουλεύουν όλοι στην κουζίνα ενός μεγάλου εστιατορίου.
6. Τρεις Παλαιστίνιοι φοιτητές οι οποίοι είναι ενεργοί πολιτικά. Διαδηλώνουν για τα δικαιώματά τους συχνά.
7. Οικογένεια τσιγγάνων με 5 μέλη. Ο πατέρας εργάζεται περιστασιακά και παραμένει άνεργος στο ενδιαμέσο. Η οικογένεια είναι μέρος μιας μεγάλης οικογένειας η οποία έχει ισχυρούς δεσμούς και τους αρέσει να κάνουν γλέντια.
8. Ζευγάρι Αμερικανών δίχως παιδιά. Ο σύζυγος εργάζεται στη Διεθνή Αρχή Ατομικής Ενέργειας, η σύζυγος φροντίζει το νοικοκυριό και 3 σκυλάκια.
9. Δύο καλλιτέχνες γύρω στα 40 οι οποίοι έχουν πολλούς καλλιτέχνες φίλους.
10. Κοπέλα η οποία μελετά πιάνο και τραγουδά στο ωδείο, η οποία πρέπει να εξασκείται τακτικά τα απογεύματα.
11. Μαύρος Αμερικανός με την Αυστριακή σύντροφό του. Προσπαθεί να βγάλει άδεια εργασίας ως μηχανικός.
12. Θρησκευόμενη οικογένεια μουσουλμάνων η οποία ζει ακολουθώντας αυστηρά το Κοράνι. Η μητέρα βγαίνει απ' το σπίτι μόνο καλυμμένη με μαντίλα.
13. Νεαρός σε αναπηρική πολυθρόνα ο οποίος ζει με την 76χρονη μητέρα του.
14. Τυφλό κορίτσι που ζει μαζί με το σκύλο του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5

Πάρε θέση	
Τελική δράση	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές θα πάρουν μέρος σε ένα debate.
Αποτελέσματα δραστηριότητας	<p>Οι μαθητές θα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα αξιολογήσουν κριτικά διαφορετικές ιδέες και απόψεις με τις οποίες είτε συμφωνούν είτε διαφωνούν. • Θα διαπραγματευτούν, θα αποφασίσουν και θα δραστηριοποιηθούν για να επηρεάσουν και άλλους. • Θα αξιολογήσουν κριτικά τον αντίκτυπο των δράσεών τους στην κοινωνία αλλά και ευρύτερα στον κόσμο.
Υλικά	Δύο πινακίδες από χαρτόνι ή χαρτί όπου στη μία θα γράψετε πάνω "Συμφωνώ" και στην άλλη "Διαφωνώ"
Διαδικασία	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζουμε την αίθουσα σε δυο μέρη και τοποθετούμε πινακίδες ΣΥΜΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ στο κάθε άκρο. • Καταγράφουμε αναφορές για συζήτηση σε έναν πίνακα, την κάθε μία σε διαφορετική σελίδα και τα τοποθετούμε σε μια ευθεία στο κέντρο της αίθουσας.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακοινώνουμε στους μαθητές πως ενδιαφερόμαστε για τη γνώμη τους σε μερικές σημαντικές ερωτήσεις. Εξηγούμε πως θα διαβάσουμε έναν ισχυρισμό και θα πρέπει ατομικά να αποφασίσουν αν συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτό και μετά να σταθούν στο σημείο όπου βλέπουν τη σχετική πινακίδα. Ο στόχος θα είναι να πείσουν τα άλλα παιδιά να αλλάξουν τη γνώμη και θέση τους. • Κανόνες: <ol style="list-style-type: none"> α. Κανείς δεν μπορεί να μιλήσει μέχρι να λάβουν όλοι μια θέση. β. Όσο πιο έντονα συμφωνείτε ή διαφωνείτε με έναν ισχυρισμό, τόσο πιο μακριά από το κέντρο θα σταθείτε. γ. Κανείς δε μπορεί να μείνει στη μεσαία γραμμή, αν όμως δε μπορείτε να αποφασίσετε ή αισθάνεστε μπερδεμένοι για μια ερώτηση, μπορείτε να μείνετε κοντά στο κέντρο, από τη μία ή την άλλη μεριά.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Δείχνουμε στους μαθητές τον πρώτο ισχυρισμό και τον διαβάζουμε μεγαλόφωνα. Μετά τους ζητάμε να αποφασίσουν τι πιστεύουν γι' αυτόν και να λάβουν μια θέση.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Περιμένουμε μέχρι να λάβουν όλοι μια θέση. Μετά ρωτάμε τους μαθητές και από τις δυο μεριές γιατί στάθηκαν στο συγκεκριμένο σημείο. Τους αφήνουμε να εκφράσουν την άποψή τους. Ενθαρρύνουμε πολλούς μαθητές να εκφράσουν μια γνώμη.
5	<ul style="list-style-type: none"> • Αφού επιτρέψουμε ένα λογικό περιθώριο χρόνου για συζήτηση, καλούμε όποιον μαθητή το επιθυμεί, να αλλάξει θέση. Αν το κάνουν αρκετοί, τους ρωτάμε ποιο επιχείρημα τους έκανε να αλλάξουν γνώμη. Συνεχίζουμε αυτή τη διαδικασία για όλους τους ισχυρισμούς.

6	<p>Συζητάμε τις παρακάτω ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς σας φάνηκε αυτή η άσκηση; • Μήπως δυσκολευτήκατε να λάβετε μια θέση σε μερικές περιπτώσεις; Σε ποιες; • Αλλάξατε τη θέση σας σε οποιοδήποτε σημείο; Τι σας ώθησε να το κάνετε; • Υπήρξαν κάποιοι ισχυρισμοί οι οποίοι ήταν πιο περίπλοκοι από άλλους; • Υπάρχουν ισχυρισμοί για τους οποίους είστε ακόμη αβέβαιοι; • Θα θέλατε να συζητήσετε περαιτέρω κάποια θέματα;
Ισχυρισμοί	<p>Οι ισχυρισμοί μπορούν να δημιουργηθούν βάσει των προτάσεων που έχουν ακουστεί μέχρι σήμερα σε προηγούμενες δραστηριότητες από τους ίδιους τους μαθητές . Ενδεικτικά:</p> <p>Ισότητα σημαίνει να μην υπάρχει ειδική μεταχείριση για κανέναν. Κάποιοι άνθρωποι είναι πιο σημαντικοί από τους άλλους. Θα είχαμε λιγότερα προβλήματα αν οι μετανάστες επέστρεφαν στις χώρες τους.</p> <p>Κάποιοι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν λιγότερα δικαιώματα. Για κάθε απόφαση στο σχολείο θα πρέπει να ακούγεται η γνώμη των μαθητών.</p> <p>Οι νέοι μπορούν να συμβάλουν στη λύση προβλημάτων της τοπικής κοινωνίας. (για μεγάλες τάξεις)</p> <p>Θα πρέπει να ακούγεται η γνώμη των νέων για όλα τα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα της χώρας μας. (για μεγάλες τάξεις)</p>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6

Μετά από 15 χρόνια	
Παραδοτέο υλικό	Οι μαθητές θα δημιουργήσουν μια μεγάλη αφίσα.
Αποτελέσματα δραστηριότητας	Οι μαθητές: <ul style="list-style-type: none"> • θα αναστοχαστούν όλα όσα συζήτησαν και έμαθαν στις προηγούμενες ενότητες. • θα φανταστούν τον εαυτό τους μέσα στην κοινωνία ως ενήλικες. • θα κατανοήσουν τον ρόλο τους ως ενεργοί πολίτες.
Υλικά	1. Χαρτί του μέτρου (τόσο ώστε να μπορούν να καθίσουν όλοι οι μαθητές γύρω γύρω) 2. Μαρκαδόροι 3. Χαρτοταινία
Διαδικασία	
1	<ul style="list-style-type: none"> • Τοποθετούμε στο πάτωμα το μεγάλο χαρτί και ζητάμε από τους μαθητές να καθίσουν όλοι γύρω γύρω. Βάζουμε μουσική χαλάρωσης και αρχικά τους ζητάμε να κλείσουν τα μάτια τους παίρνοντας ρυθμικές αναπνοές. • Τους λέμε το παρακάτω κείμενο: «Θα κάνουμε ένα ταξίδι στο μέλλον...Θα ήθελα να φανταστείτε ότι έχουν περάσει 15 χρόνια από σήμερα. Ποια είναι η ηλικία σας; Πώς είναι η εξωτερική σας εμφάνιση; Πώς είναι το σπίτι σας; Με ποιους ζείτε; Πώς είναι η γειτονιά σας; Με τι ασχολείστε; Είστε ευτυχισμένοι; Τι σας κάνει ευτυχισμένους; Φοβάστε κάτι; Τι είναι αυτό; Ποια δικαιώματα και ποιες αξίες θα θέλατε να έχετε διαφυλάξει;»
2	<ul style="list-style-type: none"> • Ζητάμε από τους μαθητές να ανοίξουν τα μάτια τους και να ζωγραφίσουν στο μεγάλο χαρτί τον εαυτό τους μέσα σε ένα περιβάλλον που θα παρουσιάζει τη ζωή τους μετά από 15 χρόνια. Στη συνέχεια, τους ζητάμε να γράψουν στα κενά από τις ζωγραφιές τα πράγματα που πιστεύουν ότι θα τους κάνουν ευτυχισμένους αλλά και τους φόβους τους.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Όταν τελειώσουν, το τοποθετούμε στον τοίχο και το κοιτάζουμε. Συζητάμε με τους μαθητές τις παρακάτω ερωτήσεις: • Το αποτέλεσμα σας αρέσει ή όχι σαν προοπτική του εαυτού σας και της ζωής σας; • Θα επιθυμούσατε κάτι διαφορετικό; • Αυτά που κάνετε τώρα συνδέονται μ' αυτές τις προοπτικές; • Γιατί πιστεύετε ότι επιλέξαμε να ζωγραφίσουμε όλοι μαζί στο ίδιο χαρτί και δεν ζωγράψισε ο καθένας ξεχωριστά; • Τι από όλα όσα κάναμε μέχρι σήμερα σας επηρέασε στις σκέψεις και τις επιλογές σας;

Φόρμα Αξιολόγησης (συμπληρώνεται από τον εκπαιδευτικό)

Σας ευχαριστούμε που πήρατε μέρος στο πρόγραμμα
Life Skills-Δεξιότητες Ζωής του British Council.
Θα εκτιμούσαμε ιδιαίτερα τη βοήθειά σας στη βελτίωση του προγράμματος
με τη συμπλήρωση αυτού του σύντομου ερωτηματολογίου.
Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες.

	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
• Το πρόγραμμα Life Skills ικανοποίησε τις προσδοκίες μου	☐	☐	☐	☐	☐
• Συνολικά, η ποιότητα του προγράμματος Life Skills που παρακολουθήσαμε ή υλοποιήσαμε ήταν πολύ καλή	☐	☐	☐	☐	☐
• Αποκόμισα νέες εμπειρίες και γνώσεις από τη συμμετοχή μου στο πρόγραμμα Life Skills	☐	☐	☐	☐	☐
• Το πρόγραμμα Life Skills είχε θετικό αντίκτυπο στην τάξη μου.	☐	☐	☐	☐	☐

• Ποια πιστεύετε ότι ήταν τα πιο θετικά στοιχεία του προγράμματος Life Skills;	
• Έχετε κάποιες προτάσεις για το πώς θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε το πρόγραμμα Life Skills στο μέλλον;	

• Πόσο πιθανό είναι να προτείνετε το British Council σ' έναν φίλο ή συνάδελφο;
Βάλτε σε κύκλο έναν αριθμό στην κλίμακα 0 έως 10 όπου
0 = Πολύ απίθανο να το προτείνω, 10 = Πολύ πιθανό να το προτείνω

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Πολύ απίθανο να το προτείνω Πολύ πιθανό να το προτείνω

Ελπίζουμε η επαφή σας μαζί μας μέσα από αυτή τη δράση να σας ωφέλησε τόσο προσωπικά όσο και επαγγελματικά και ελπίζουμε να παραμείνουμε σε επαφή μαζί σας και στο μέλλον.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

Για στατιστικούς λόγους, σας παρακαλούμε να κυκλώσετε τις αντίστοιχες απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα

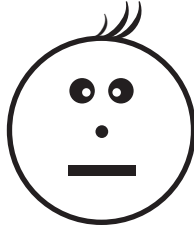
6 - Η ηλικιακή σας ομάδα	16-20	21-24	25-34	35-44	45+
7 - Το φύλο σας	Γυναίκα	Άνδρας			
8 - Εργασιακή απασχόληση	Εργαζόμενος/η	Αυτοαπασχολούμενος/η	Φοιτητής/ρια	Σπουδαστής/ρια σε σχολείο/κολλέγιο	Άλλο
9 - Αν εργάζεστε, σε ποιον τομέα δραστηριοποιείστε	Δημόσιο	Επιχείρηση/Βιομηχανία	Πανεπιστήμιο	Σχολείο/Κολλέγιο	Άλλο

Φόρμα Αξιολόγησης (συμπληρώνεται απο τον μαθητή)

Σε ευχαριστούμε που πήρες μέρος στο πρόγραμμα
Life Skills - Δεξιότητες Ζωής του British Council!
Θα θέλαμε να μοιραστείς μαζί μας τις εντυπώσεις σου από το πρόγραμμα
απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις.

1. Συνολικά, οι δραστηριότητες του προγράμματος σου άρεσαν;
Χρωμάτισε ή κύκλωσε ένα από τα παρακάτω πρόσωπα.

2. Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση; Τί νέο έμαθες που σου φάνηκε πολύ ενδιαφέρον;

3. Ποια δραστηριότητα σου άρεσε περισσότερο και ποια λιγότερο και γιατί;

Πηγές

www.education.gov.uk

www.tes.co.uk/ks1-citizenship-primary-teaching-resources

www.topmarks.co.uk/Search.aspx?Subject=35

www.peteducationresources.co.uk/learning-resources/for-teachers/key-stage-1

www.citizenshipfoundation.org.uk/main/page.php?43

www.teachitcitizenship.co.uk/365

www.handicap-international.org.uk

www.warchild.org.uk

www.savethechildren.org.uk/resources/online-library/search?f%5B0%5D=field_publication_category%3A49

<http://teachunicef.org>

http://e-activist.com/ea-campaign/action.retrievestaticpage.do?ea_static_page_id=1378

www.brent.gov.uk/services-for-residents/brent-museum-and-archives/local-history-resources/living-in-a-diverse-world-a-free-online-citizenship-resource-for-key-stage-2

<http://resources.woodlands-junior.kent.sch.uk/teacher/re.html>

www.nicurriculum.org.uk/key_stage_3/areas_of_learning/learning_for_life_and_work/resources

www.bbc.co.uk/schools/websites/11_16/site/citizenship.shtml

www.amnesty.org.uk/?gclid=CK28s__ixboCFc1V3godqn0AGA

www.youthforhumanrights.org/?source=gaw&gclid=CM_4k4_jxboCFcVF3godEHkAmg

www.redcross.org.uk/What-we-do/Teaching-resources

www.lgfl.net/curriculum-resources/pages/citizenship-resources.aspx

<http://teachers.theguardian.com/subject/citizenship.aspx>

www.actionaid.org.uk/schools/free-teaching-resources/citizenship-and-pshe

www.eycb.coe.int/composito

Οι παραπάνω σύνδεσμοι είναι μία μικρή επιλογή από χρήσιμα εργαλεία που υπάρχουν στο διαδίκτυο.

Ευχαριστίες

Το πρόγραμμα αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα χωρίς τη συνδρομή και την υποστήριξη των παρακάτω:

Cliff Parry, Ακαδημαϊκός Διευθυντής, British Council Greece

Μαρία Νομικού, Επικεφαλής εκπαιδύτρια, Project Manager, British Council Greece

Alison Weedall, Project Manager, British Council Greece

Καίτη Γιακουμάκη, Συντονίστρια προγραμμάτων, British Council Greece

Julia Baracco, E-services Manager, British Council Greece

Richard Groves, HSBC Bank

Λενάντα Παπανικολή, HSBC Bank

Καλλίς Μητράκα, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Δημήτρης Παναγιωτακόπουλος, Γραφιστική επιμέλεια

Φανή Καραμανώλη, Μετάφραση - επιμέλεια

Βασίλης Τερζής, Επιμέλεια κειμένων

Ειρήνη Καρέτα, Εκπαιδύτρια

